

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE SOSYAL BELEDİYESİMLİK KAPSAMINDA BATI KARADENİZ BELEDİYE HİZMETLERİNİN İNCELENMESİ¹

Ece PARLAK ÜNLÜ* ve Ferda KARADAĞ**

Öz

Sürdürülebilir kalkınma ve yerel kalkınma birbirini tamamlayıcı nitelikte, sistematik ve bütüncül bir süreçten oluşur. Yerel kalkınmada belediyelerin önemli rol ve işlevleri bulunur. Sosyal belediyeçilik anlayışı çerçevesinde belediyelerin, yerel halkın eğitim, sağlık, sosyal ve toplumsal ihtiyaçları karşılama görevi vardır. Ayrıca yerel düzeyde sosyal yardım ve sosyal hizmetleri sağlamalıdır. Bu araştırmanın amacı, Batı Karadeniz Bölgesi içindeki belediyelerin dezavantajlı gruplara yönelik hizmetlerinin sürdürülebilir kalkınma ve sosyal belediyeçilik kapsamında incelenmesidir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda, yedi il belediyesinin 2017-2021 yıllarına ait faaliyet raporları incelenmiştir. Bartın, Bolu, Düzce, Karabük, Kastamonu, Sinop ve Zonguldak Belediyelerinin resmi internet sitelerinde yayımlanan faaliyet raporları yaşlı, engelli, çocuk ve genç, kadın ve ailelere yönelik hizmetler başlıkları altında ele alınmıştır. Araştırma bulgularında, yaşlılara yönelik hizmetlerde, evde bakım hizmetleri, aşevinden sıcak yemek, kişisel bakım, ev temizliği, boş zaman etkinlikleri ve psikososyal müdahale hizmetleri öne çıkmaktadır. Engellilere yönelik, çevre düzenlemesi, çeşitli medikal araç ve malzemelerin sağlanması, evde bakım hizmeti, çeşitli kurslar ve geziler düzenlenmesi gibi hizmetlerin verildiği görülmüştür. Kadınlara yönelik hizmetlerde, psikososyal müdahaleler ve kültürel etkinlikler, geziler, kurslar, kadın girişimciliğinin artırılmasına yönelik faaliyetler, kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmaları öne çıkmaktadır. İhtiyaç sahibi ailelere, gıda, giyim, yakacak, ev eşyası yardımları yapıldığı, çocukların sünnet ettirildiği, çocuk ve gençlere yönelik çeşitli kurslar ve etkinliklerin düzenlendiği görülmüştür. Araştırma sonucunda belediyelerin dezavantajlı gruplarına yönelik belirli oranlarda sosyal hizmet ve sosyal yardım çalışmalarının bulunduğu ancak hizmetlerin çeşitliliği, güncelliği ve sürdürülebilirliği konusunda belediyeler arasında farklılıklar olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kalkınma, Yerel kalkınma, Sosyal belediyeçilik, Sosyal hizmetler, Sosyal yardım.

INVESTIGATION OF WESTERN BLACK SEA MUNICIPAL SERVICES WITHIN THE SCOPE OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND SOCIAL MUNICIPALITY

Abstract

Sustainable development and local development consist of a complementary, systematic and holistic process. Municipalities have important roles and functions in local development. Within the framework of social municipality understanding, municipalities have meet the needs of education, health, social and societal needs of the local people. It should also provide social aid and social services at the local level. The aim of this research is to examine the services of the municipalities in the Western Black Sea Region for the disadvantaged groups within the scope of sustainable development and social municipality. In this research, document analysis method, one of the qualitative research methods, was used. For this purpose, the activity reports of the seven provincial municipalities for the years 2017-2021 were examined. In this study, document analysis, one of the qualitative research methods, was used. The activity reports published on the official websites of Bartın, Bolu, Düzce, Karabük, Kastamonu, Sinop and Zonguldak Municipalities were analyzed under the titles of services for the elderly, disabled, children and youth, women and families. In the research findings, home care services, hot meals from the soup kitchen, personal care, house cleaning, leisure time activities and psycho-social intervention services come to the fore in services for the elderly. It has been observed that services such as environmental planning, the provision of various medical tools and materials, home care services, various courses and tours are provided for the disabled. In services for women, psycho-social interventions and cultural events, trips, courses, activities to increase women's entrepreneurship, and efforts to combat violence against women come to the fore. Food, clothing, fuel, household goods were donated to families in need, and children were circumcised; It was observed that various courses and activities were organized for children and young people. As a result of the research, it has been revealed that there are social services and social aid activities at certain rates for the disadvantaged groups of the municipalities, but there are differences between the municipalities in terms of the diversity, actuality and sustainability of the services.

Key Words: Sustainable development, Local development, Social municipality, Social services, Social aid.

¹Bu çalışma, 13-15 Ekim 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilen Sosyal Hizmet Sempozyumu 2022: Sürdürülebilir Kalkınma ve Sosyal Hizmet sempozyumunda sunulan özet bildirinin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş versiyonudur.

*Arş. Gör., Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, ecprlk@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5154-9843

**Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, ferdakaradag@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-3221-8712

Bu Yavına Atıfta Bulunmak İçin: Parlak Ünlü, E. ve Karadağ, F. (2022). Sürdürülebilir Kalkınma ve Sosyal Belediyeçilik Kapsamında Batı Karadeniz Belediye Hizmetlerinin İncelenmesi. *UNIKA Toplum ve Bilim Dergisi*, 2(2), 100-115.

1. Giriş

Sürdürülebilirlik, bir süreç veya insan faaliyetinin mevcut ihtiyaçları karşılanırken doğal kaynakları koruma ve gelecek nesiller için çevreyi iyi durumda bırakabilme yeteneğidir (Collin, 2011: 207). Sürdürülebilir kalkınma ise gelecek nesillerin gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden bugünün ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma anlayışıdır. Sürdürülebilir kalkınma sabit bir uyum durumu değildir. Kaynakların kullanımı, yatırımların yönü, teknolojik gelişmenin yönelimi, kurumsal değişimin gelecekle ve aynı zamanda mevcut ihtiyaçlarla uyumlu hale getirildiği bir değişim sürecidir (UN, 1987: 15-37).

Sürdürülebilir kalkınmanın küresel boyutta kurumsallaşmasının temelleri 1987’de hazırlanan Brundtland/Ortak Geleceğimiz Raporunda atılmıştır (Karabıçak ve Özdemir, 2015: 45). Sürdürülebilir kalkınma, 1992’de Rio’da düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansında toplantıya katılan yaklaşık 160 ülke tarafından “insani gelişmenin ortak hedefi” olarak belirlenmiş ve ardından “Gündem 21” isimli sürdürülebilir kalkınma eylem planı hazırlanmıştır. 1992’den beri sürdürülebilir kalkınma uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel politikalarda yaygın olarak kullanılan bir kavram ve hedef haline gelmiştir (İpek, 2021: 22-23; Hamedani, 2014:12).

“Gündem 21, gelecek yüzyılda çevre ve kalkınmayı etkileyen tüm alanlarda hükümetlerin, yerel yönetimlerin, tüm bağımsız sektörlerin üstlenmesi gereken faaliyetleri tanımlayan, hükümetler tarafından kabul edilen en geniş kapsamlı eylem planıdır.” Gündem 21’de küresel ve yerel eşitsizliklere, etkisi giderek daha fazla hissedilen yoksulluk, açlık, salgınlara ve ekosistemin bozulmasına işaret edilerek çözümün “temel ihtiyaçların karşılanması, yaşam koşullarının iyileştirilmesi, ekolojik sistemlerin daha iyi korunup, yönetilmesi” ve “küresel birliktelik” kavramında olduğu vurgulanmıştır (Emrealp, 1998: 27).

Sürdürülebilir kalkınmanın “küresel” kapsamına yapılan vurgu “yerel” bağlamı da beraberinde getiren bir yapıya sahiptir. Küresel çapta elde edilecek başarı güçlü yerel süreçlere bağlıdır (Zengin, Başkurt ve Es, 2014: 97). Sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanmasında yerel düzeyde kalkınmanın önemi Gündem 21 eylem planının, “Gündem 21’in Desteklenmesinde Yerel Yönetimlerin Girişimleri” bölümünde ortaya konmuştur. Gündem 21 ile hedeflenen sürdürülebilir kalkınmanın yerel düzeyde hayata geçirilmesini sağlayacak başlıca mekanizma “Yerel Gündem 21” olarak belirlenmiştir (İpek, 2021: 23). Yerel Gündem 21, yerel sorunlarının çözümünde uzun dönemli, stratejik bir planın hazırlanmasını, katılımcı, çok-sektörlü bir süreci içerir (Emrealp, 2005:19; Arar, 2002). Sürdürülebilir kalkınma ve yerel kalkınma birbirini tamamlayıcı niteliğe sahip, sistematik ve bütüncül bir süreçtir (Tabak, 2019:2). Sürdürülebilir yerel kalkınma uygulamalarının temeli küresel boyutta yaşanan problemlere, yerel odaklı çözümler bulunması konusuna dayanır (Atakara, 2017:2).

Küreselleşme ve beraberinde gelen yerelleşme ile yerel aktörler giderek önem kazanmaya başlamış ve yerel kalkınma hareketi hızlanmıştır (Zengin vd., 2014: 116). Yerel kalkınma; insan odaklı, eşitlikçi ve kapsayıcı olmalıdır. Ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasal boyutları olan bir süreçtir ve her bir boyut birbirinin tamamlayıcısıdır (Göymen, 2004). Yerel kalkınma, “belediyeler başta olmak üzere, sivil toplum örgütleri ve siyasal katılımı sağlayan tüm paydaşların ve kuruluşların bir arada hareket ederek sonuç odaklı çalışmasıyla ulaşılabileceği bir hedeftir” (Çelik Efşan ve Yılmaz, 2021: 97).

Yerel kalkınmada refahın sağlanması ve sürdürülebilir kalkınmasında belediyelere başat rol düşmektedir (Zengin vd., 2014: 106). Belediyeler, yerel halkın ortak ihtiyaçlarını en yakın noktadan ve en uygun yöntemlerle (Aydın Özgür, 2022: 132; Ünver, 2019: 62) karşılama amacını taşıyan (Kaya, 2017: 51), yaşam standardının ve refah seviyesinin yükseltilmesini hedefleyen (Eren ve Yılmaz, 2018: 524; Maruf ve Ayçin, 2020: 418) sunduğu hizmetlerle birey, aile ve grupların günlük yaşamını doğrudan etkileme gücüne sahip (Arslan, 2019:133), “yereldeki bilgiye hakim ve yerelde kanaat önderi” olan yönetimlerdir (Bilgin, 2002:316). Sosyal belediyecilik anlayışı kapsamında belediyeler yerel halka yönelik eğitim, sağlık, sosyal ve toplumsal ihtiyaçları karşılamak ve yerel düzeyde sosyal yardım ve sosyal hizmetleri sağlamak zorundadır (Ünver, 2019: 70). Sosyal

belediyecilik bağlamında belediyelerin gerekli durumlar için proje geliştirme, yürütme ve kurum oluşturmaya yönelik girişimlerde bulunarak STK ve diğer paydaşlarla iş birliği yapması beklenir. Belediyeler tarafından kadın, çocuk, genç, yaşlı, engelli, hasta ve muhtaç bireylerin korunma, barınma, giyim, beslenme, eğitim, sosyalleşme, eğlenme ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik düzenlemeler ve faaliyetler yapılır. Kadın korunma/sığınma evi açmak; dezavantajlı grupların çok boyutlu gelişimi ve iyilik hallerinin artırılmasına yönelik danışma ve psikolojik yardım merkezleri kurmak; ana-çocuk sağlığı merkezleri gibi sağlık kuruluşları açmak; kültür, sanat ve spor tesisleri kurmak; huzurevi, bakımevi, güçsüzler yurdu, hobi merkezleri, öğrenci yurdu açmak, evde bakım hizmeti sağlamak belediyelerin görev ve sorumlulukları arasındadır. Ayrıca ulaşım, altyapı, defin ve mezarlık hizmetleri, çevre temizliği, kurtarma ve ambulans hizmetleri, kadınlara yönelik istihdam, bölgesel kalkınma ve turizmi destekleyecek projeler geliştirilmesine yönelik sorumlulukları da bulunmaktadır (Pektaş, 2010: 15-16; Çelik Efşan ve Yılmaz, 2021: 103; Şimşek ve Altun, 2020: 56).

2. Yöntem

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsayan” doküman (belge) analizi (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 90) yöntemi kullanılmıştır. Bir araştırmanın konusu hakkında araştırmacıya bilgi sağlayan her türlü yazılı materyal doküman olarak kabul edilir (Sak vd., 2021: 230). Doküman analizi, basılı veya elektronik materyallerin içeriğini belirli bir amaç çerçevesinde sistematik olarak analiz etmek için kullanılır (Wach vd., 2013). Doküman analizi yöntemi, bir kuruma ait yazılı veya elektronik kaynakların değerlendirilmesi şeklinde de kullanılabilir. İlgili kurumun yıllık raporları, faaliyet raporları, stratejik planları, misyon ve vizyon tanıtımı, basın açıklamaları vb. kaynaklar doküman analizi için kullanılabilir (Forster, 1994’ten akt. Şengüler, 2022: 71).

Tanımlayıcı nitelikte hazırlanan bu araştırmada, Batı Karadeniz Bölgesi sınırları içinde yer alan Bartın, Bolu, Düzce, Karabük, Kastamonu, Sinop ve Zonguldak olmak üzere yedi il belediyesinin resmi internet sitelerinde yayımlanan 2017-2021 yıllarına ait faaliyet raporlarının yaşlılara, engellilere, çocuk, kadın ve ailelere yönelik sosyal hizmet ve sosyal yardımlar kapsamında incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu amaç doğrultusunda, doküman analizi yönteminin aşamaları izlenmiştir. İlk aşama, gerekli dokümanlara ulaşma yollarının araştırılması ve ulaşılmıştır. Belediyelerin faaliyet raporlarına web siteleri üzerinden ulaşılmıştır. Bu çalışmanın veri kaynağını belediyelerinin 2017-2021 yıllarına ait ve resmi internet sayfalarında yer alan faaliyet raporları oluşturmaktadır. İkinci aşama, ulaşılan dokümanların orijinalliğinin kontrol edilmesidir. Belediyelerin faaliyet raporlarına resmî web sayfalarından ulaşıldığı için özgünlük ve güvenilirlik açısından orijinal olduğu varsayılmıştır. Bir sonraki aşama dokümanların belirli bir sistematik içinde, karşılaştırmalı olarak araştırmacı tarafından anlaşılması ve çözümlenmesidir. Dördüncü aşama, verilerin analiz edilmesidir. Verilerin analiz edilmesinde “analiz birimi saptama” yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda faaliyet raporlarında “yaşlı”, “engelli”, “çocuk”, “genç”, “kadın”, “aile”, “sosyal yardım” ve sosyal hizmet” kelimeleri ile tarama yapılmıştır. Son aşamada verilerin kullanılarak raporlaştırılması yapılmıştır. Çalışma kapsamında belediyeler tarafından sunulan hizmetler, bulgular kısmında ilgili belediyenin adı ve faaliyet rapor yılı belirtilerek aktarılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 194-200).

Bu çalışma, 2017-2021 yılları arasında Batı Karadeniz il belediyelerinin faaliyet raporlarında yer alan ve belediyelerin resmi internet sitesinden ulaşılabilen bilgilerle sınırlıdır. Ayrıca araştırmada, belediyelerin web sitelerinde paylaşılan faaliyet raporlarının orijinal ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

2.1. Yaşlılara Yönelik Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler

İncelenen belediyelerin yaşlılara yönelik hizmetlerinde, evde bakım hizmetleri, aşevi hizmetleri, sosyal etkinlikleri ve psikososyal destek hizmetleri öne çıkmaktadır.

“Evde Bakım Hizmetleri” ekibi ile yaşlıların ihtiyaçları, belirli periyotlarda ücretsiz olarak karşılanmış, evlerde temizlik, kişisel bakım ve banyo, sağlık ve psikolog hizmeti (Kastamonu Belediyesi, 2017- 2021; Bartın Belediyesi, 2017, 2018, 2020; Düzce Belediyesi, 2017- 2021; Karabük Belediyesi, 2018- 2021) ayrıca yemek, çamaşır yıkama hizmeti, ev tamirati, onarımı hizmeti verilmiştir (Kastamonu Belediyesi, 2018- 2021). Yaşlıların şeker ölçümleri belirli aralıklarla yapılmıştır (Düzce Belediyesi, 2017). Yaşlılarda demans hastalığını önlemek ve ilerlemesini yavaşlatmak adına zihinsel becerileri geliştirici etkinlikler düzenlenmiştir (Düzce Belediyesi, 2021). Bazı belediyelerde alınan başvurular sosyal çalışmacılar tarafından yerinde değerlendirilmiş, bakıma muhtaç yaşlıların evlerine ziyaretler yapılmıştır (Düzce Belediyesi, 2017- 2021; Sinop Belediyesi, 2017, 2018).

Belediye ekipleri tarafından Covid-19 tedbirleri nedeniyle sokağa çıkamayan 65 yaş üstü vatandaşların zorunlu ve temel ihtiyaçları karşılanmıştır (Bolu Belediyesi, 2020), gençler aracılığıyla yaşlıların fatura ödeme, market alışverişi gibi gereksinimleri karşılanmıştır (Düzce Belediyesi, 2019, 2021).

Belediyeler tarafından yaşlılara verilen ücretsiz ulaşım kartları dışında Kastamonu belediyesi tarafından yaşlıların hastane içindeki ulaşımını kolaylaştırmak için elektrikli golf aracı temin edilmiş, poliklinikler arasındaki ulaşım bu araç ile sağlanmıştır (Kastamonu Belediyesi, 2019).

Aşevi faaliyetleri kapsamında yaşlılara günlük sıcak yemek hizmeti verilmiştir (Düzce Belediyesi, 2017). Bolu Belediyesi (2017- 2021) aşevi hizmetiyle 65 yaş üstü ve hastalığı nedeniyle evinden çıkamayan kişilere sıcak yemeği sefer tasları ile evlere kadar ulaştırmıştır.

Bazı belediyeler tarafından “Emekliler Evi”, “Yaşlılar Dinlenme Evi” gibi sosyal alanların oluşturulduğu görülmektedir (Sinop Belediyesi, 2017; Karabük Belediyesi, 2019; Bolu Belediyesi, 2018). “60+ Yaşam Merkezi” 60 yaş ve üzeri kişilerin eğlenceli zaman geçirmesini amaçlayarak Düzce Belediyesi (2017, 2019) tarafından kurulmuştur. 60+ Yaşam Merkezine üye yaşlılar için verimli boş zaman etkinlikleri kapsamında koordinasyon artırıcı, hafıza geliştirici, beyni aktif halde tutan ve eğlendirici etkinlikler (mangala, sudoku vb.) düzenlenmiştir. Bolu Belediyesi (2017) tarafından hayata geçirilmesi planlanan "Yaşlılar Köyü" projesinde, ormanla iç içe olan arazide yaşlılar için konut yapılması planlanmıştır. Ancak bu projenin gerçekleştirildiğine ilişkin daha sonra faaliyet raporlarında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Düzce Belediyesi (2019, 2021) bünyesinde yer alan Psikososyal Destek Merkezinde yaşlılarla görüşmeler yapılarak çözüm odaklı çalışmalar yapılmıştır.

Özel günlerde yaşlılara yönelik bazı etkinlikler düzenlenmiştir. Düzce Belediyesi (2017, 2021) bünyesinde yaşlılara saygı haftası kapsamında ve Kurban Bayramı'nda yaşlılar evlerinde ziyaret edilmiş ve yaşlılar gününde yaşlılara hediyeler verilmiştir. Zonguldak Belediyesinde (2019) Huzurevi sakinlerine Çanakkale Şehitlikleri gezisi düzenlenmiştir.

2.2. Engellilere Yönelik Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler

Batı Karadeniz il belediyelerinin engelli bireylere yönelik hizmetlerinde, temel araç, gereç ve materyal yardımları, psikososyal yardım ve danışmanlık hizmetleri, çevre ve ulaşım düzenlemeleri, engellilerin kişisel gelişimine, eğitimine, mesleki beceri ve yeterlilik kazanmasına yönelik etkinlikler öne çıkmaktadır.

Engelli bireylerin ihtiyaçlarının belirlenmesi, karşılanması ve takip edilmesi için tespit/inceleme çalışmaları ve ev ziyaretleri yapılmıştır (Bolu Belediyesi, 2017-2020; Bartın Belediyesi, 2017-2019). İhtiyaç sahibi engellilere hasta bezi, tekerlekli sandalye, işitme cihazı, baston, akülü araç, akü, yürüteç, havalı yatak, solunum cihazı ve medikal malzeme temin edilmiştir (Bartın Belediyesi, 2017-2019; Bolu Belediyesi, 2017-2020; Düzce Belediyesi, 2017, 2018, 2021; Kastamonu Belediyesi, 2017, 2018; Sinop Belediyesi, 2020, 2021). Ayrıca engelli, hasta ve bakıma muhtaç kişilere evde bakım, saç, sakal tıraşı, banyo gibi kişisel bakım ve ev temizliği hizmeti sağlanmıştır (Bartın Belediyesi, 2020; Düzce Belediyesi, 2018, 2019). İhtiyaç sahibi engelli birey ve

ailelerine aşevinden sıcak yemek (Düzce Belediyesi, 2018, 2019), kuru gıda, giyim, ev eşyası, yaşamlarını kolaylaştırıcı araç, gereç ve materyaller (Bolu Belediyesi, 2017-2021) temin edilmiştir.

Engelli bireylerin ulaşım imkanlarını artırmaya ve yaşamlarını kolaylaştırmaya yönelik Bolu Belediyesi tarafından “Engelsiz Taksi” hizmeti sunmuştur. Engelsiz takti projesiyle engelli hastaların şehir içi veya şehirlerarasında evden hastaneye, hastaneden eve nakil hizmetleri sağlanmıştır. “Serbest Kent Kart” ile engelliler ve refakatçilerin toplu taşımadan ücretsiz yararlanması sağlanmıştır (Bolu Belediyesi, 2017- 2021; Düzce Belediyesi, 2017, 2019).

Engellilerin içinde yaşadıkları fiziksel çevreyi iyileştirmeye ve ulaşım imkanlarını artırmaya yönelik çalışmalar yapılmıştır. Uyarıcı ve yönlendirici yüzey işaretlemeleri ve görme engelli yürüyüş bandı, engelli rampası (Düzce Belediyesi, 2017-2019; Bartın Belediyesi, 2017-2021), engelli otopark alanları (Karabük Belediyesi, 2017- 2020) gibi çevreye yönelik düzenlemeler ve ulaşım araçlarının engellilerin kullanımına uygun hale getirilmesine yönelik çalışmalar (Bartın Belediyesi, 2020, 2021), akıllı durak uygulaması ve ulaşım bilgilendirme sistemi (Bolu Belediyesi, 2017-2021) hizmetleri en çok yürütülen hizmetler olmuştur.

Engellilerin çalışma yaşamına katılması, mesleki beceriler kazanmaları ve yaşam alanlarının genişletilerek meslek edinmelerine yönelik çeşitli projeler geliştirilmiştir. Kastamonu Belediyesi (2020) tarafından “Engelsiz Yaşam Merkezi Projesi” geliştirilmiş, engelli bireylerin sosyal yaşam alanlarının genişletilmesi ve kişisel gelişimleri için çeşitli eğitim ve atölye faaliyetleri düzenlenmiştir. Bartın Belediyesinde (2017) “Engelli Gençler İş Atölyesi” kurulmuştur. Düzce Belediyesince (2017-2021) toplumsal farkındalık yaratmak amacıyla engelli çalışanlarıyla “Kusursuz Kafe” açılmış ve engelli istihdamı sağlanmıştır. Engelli bireylerin sanat, spor, bireysel gelişim ve eğitimlerinin desteklenmesi amacıyla Bartın Belediyesi (2019) tarafından “Engelsiz Sanat Evi” açılmıştır. Bolu Belediyesince (2018) engellilerin el emeği ürünlerini sergiledikleri “Engelsiz Yaşam Sokağı” kurulmuştur. Dezavantajlı grupların yaşam kalitelerinin artırılması ve bu gruplara sunulan hizmetlerin kalitesinin artırılması amacıyla Zonguldak Belediyesi (2020, 2021) tarafından “Engelsiz Yaşam Merkezi” kurulmuştur. Bolu Belediyesi (2017) tarafından engelli bireylere eğitim ve konaklama imkânı sağlayan “Engelsiz Yaşam Merkezi Projesi” hazırlanmıştır. Engelli bireylerin öz bakım becerilerinin geliştirilmesine yönelik “Engelsiz ve Bağımsız Yaşamlar Projesi” kapsamında çalışmalar yapılmıştır (Düzce Belediyesi, 2018, 2019). “Sesli Kitap Atölyesi” ile görme engelli bireylere yönelik gençler tarafından okuma etkinlikleri düzenlenmiştir (Düzce Belediyesi, 2021). Engelli bireylere yönelik geziler ve çeşitli sosyal etkinlikler düzenlenmiştir (Zonguldak Belediyesi, 2019; Düzce Belediyesi, 2021; Bolu Belediyesi, 2017-2021). Engellilerin biyopsikososyal gelişimlerinin sağlanmasına katkıda bulunulması amacıyla Düzce Belediyesi (2018) tarafından zihinsel engelli öğrencilere yüzme kursu; Bartın Belediyesi tarafından tenis kursu (2019-2021) ve özel eğitim ve rehabilitasyon gerektiren bireylere yönelik ritim kursu açılmıştır (2017-2019). Psikolojik yardım ve danışmanlık hizmeti de belediyeler tarafından sunulan hizmetler arasındadır (Düzce Belediyesi, 2019, 2020; Bolu Belediyesi, 2018, 2021).

Belediyeler tarafından, Engelliler Haftası (Bartın Belediyesi, 2018; Düzce Belediyesi, 2017-2019), Dünya Engelliler Günü (Bartın Belediyesi, 2018; Kastamonu Belediyesi, 2019; Zonguldak Belediyesi, 2021), Dünya Otizm Farkındalık Haftası (Bolu Belediyesi, 2017), Dünya Down Sendromu Farkındalık Günü, Otizm Farkındalık Günü (Bolu Belediyesi, 2018), Otizm Farkındalık Haftası ve Lösemili Çocuklar Haftası (Bolu Belediyesi, 2019), Görme Engelliler Haftası (Düzce Belediyesi, 2017) kapsamında çeşitli kutlamalar ve farkındalığı artırmaya yönelik etkinlikler düzenlenmiştir.

2.3. Kadın ve Ailelere Yönelik Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler

Kadın ve ailelere yönelik hizmetlerde çeşitli kurs, eğitim, atölye ve farkındalık çalışmaları, şiddet gören kadınlara yönelik danışmanlık, sosyal ve ekonomik destek sağlanması, kadınların

çalışma yaşamına katılımına yönelik düzenlemeler, sosyal etkinlikler, kültür gezileri ve ailelere yönelik sosyal yardımlar yaygın olarak yapılan hizmetler olmuştur.

Kadınların fiziksel, psikolojik, sosyal ve kültürel gelişimlerini desteklemek amacıyla kurslar (Bartın Belediyesi, 2017-2021), “kadın matinesi” eğlenceleri (Kastamonu Belediyesi, 2019; Bolu Belediyesi, 2019; Bartın Belediyesi, 2018, 2019; Zonguldak Belediyesi, 2019) ve kültür gezileri (Bartın Belediyesi, 2017) düzenlenmiştir. Sinop belediyesi (2017) tarafından “Anneleri Gezdiriyoruz Projesi” kapsamında Anıtkabir ziyareti gerçekleştirilmiştir. Düzce Belediyesi (2021) “Çocuklar Okula Anneler Spora Projesi” ile ev kadını annelerin hem sportif aktivitelerde bulunması hem de sosyalleşmeleri sağlanmıştır. “Bilinçli Anneden Sağlıklı Toplum” ve “Anneler Üniversitede Projesi” ile 23-75 yaş arası Bolulu annelerin, aile içi iletişim, aile ekonomisinde para yönetimi, hijyen kuralları gibi birçok konuda akademisyenlerden ve alanında uzman kişilerden eğitim alması sağlanmıştır (Bolu Belediyesi, 2018, 2019). Zonguldak Belediyesinde (2019) Koah, lösemi, obezite tedavisi, tüp bebek, sağlıklı yaşam ve madde bağımlılığı konularında panel ve söyleşiler düzenlenmiştir. Düzce Belediyesi (2021) tarafından “En İyi Narkotik Polisi Anne” Projesi ile çocuklar ve gençler arasında uyuşturucu kullanımının önüne geçilmesi hedeflenmiş, aile içi şiddet eğitimi verilmiş ve KADES (Kadın Destek Uygulaması) tanıtımı yapılmıştır. Aile Danışmanlık Merkezi açılmış (Düzce Belediyesi, 2018), ailelere yönelik öz bakım (Düzce Belediyesi, 2019), çocuk ihmal ve istismarı, uyuşturucu ile mücadele (Karabük Belediyesi, 2020) gibi çeşitli eğitimler ve evlilik öncesi danışmanlık hizmeti (Bolu Belediyesi, 2017, 2018) verilmiştir.

Şiddet mağduru, tek ebeveyn olan, eşi madde bağımlısı veya cezaevinde olan kadınların iyilik hallerinin ve yaşam kalitelerinin artırılmasına, sosyal ve ekonomik destek sağlanmasına, güçlendirilmesine yönelik belediyeler aktif çalışmalar yürütmüştür. Bolu Belediyesi tarafından 2012 yılında kurulan “Umut Evi” bünyesinde, kadınlar başta olmak üzere en dezavantajlı gruplar için psikolojik danışmanlık hizmeti verilmektedir. Aile sorunları, çeşitli ruhsal bozukluklar, çocuk ve ergen davranış sorunları, sınav kaygısı, sağlıklı iletişim ve öfke kontrolü ile ilgili eğitim ve konferanslar düzenlenmiştir (Bolu Belediyesi, 2017, 2018). Bartın Belediyesi (2017-2021). “Kadın Danışma Merkezi” bünyesinde kadınlara yönelik çeşitli etkinlikler yürütülmüş ve şiddet gören kadınlara hukuki destek verilmiştir. Düzce Belediyesi (2021) bünyesinde kadınları (stres bozukluğu, sorun çözme becerileri) güçlendirmeye yönelik görüşmeler yapılmış ve danışmanlık hizmeti verilmiştir. Sinop Belediyesine (2017, 2018) bağlı “Kadın Konuk Evi” bulunmaktadır. Kadın Konukevi bünyesinde kadına yönelik şiddet konusunda toplumsal farkındalığı ve duyarlılığı artırmak için çalışmalar yapılmıştır (Sinop Belediyesi, 2017, 2018). Kadına yönelik şiddet konusunda belediyeler tarafından çeşitli etkinlik, kortej (Bolu Belediyesi, 2017, 2019), seminer (Karabük Belediyesi, 2020), panel, konferans, film gösterimi ve söyleşiler (Zonguldak Belediyesi, 2019) düzenlenmiştir. Düzce Belediyesi tarafından “Hanımlar Lokali” (2019) ve şehrin üç farklı noktasında “Bebek Bakım ve Emzirme Kabinleri” açılmıştır (2017). İçerisinde anneler için emzirme odası da bulunan kadınların her türlü etkinliği yapabileceği “Kadın Dinlenme Evi” Sinop Belediyesinde (2017) açılmıştır.

Yerel kalkınmanın geliştirilmesi ve kadının ekonomik yaşama katılımı için belediyeler çeşitli proje ve etkinlikler yapmıştır. Bartın Belediyesi (2017, 2018, 2019) “Doğal Ürünler ve El Emeği Göz Nuru Ürünler Üreten Aile Bireylerine Destek Olunması Projesi”ni başlatmıştır. Kastamonu Belediyesi (2018) Türkiye İsrافی Önleme Vakfı ile iş birliği yaparak “Kadın Yoksullara Yönelik Mikro Kredi” protokolünü hazırlamıştır. Sinop Belediyesinde (2019, 2021) “Hanımeli Çarşısı” ihtiyaç sahibi, üreten kadınlara tahsis edilmiş ve kadınların burada satış yapmaları sağlanmıştır.

Ailelere yönelik hizmetlerde tüm Batı Karadeniz belediyeleri ihtiyaç sahibi ailelere çoğunlukla gıda, yakacak, giyim, kırtasiye eşyası, bez yardımı, ev eşyası gibi ayni ve nakdi yardımlar yapmıştır. Aşevinden sıcak yemek hizmeti (Bolu Belediyesi, 2017- 2021), evlerde iyileştirme, tamirat, tadilat çalışmaları (Düzce Belediyesi, 2018, 2021), ev temizliği hizmeti gerçekleştirilmiş, yeni doğan bebek paketi (Bolu Belediyesi, 2019-2021; Düzce Belediyesi, 2018, 2019), hijyen paketi (Düzce Belediyesi,

2018, 2019) dağıtımı yapılmıştır. “Ne Varsa İyilikte Var Kampanyası” ile kullanılabilir durumdaki ikinci el giysi ve eşyalar ihtiyaç sahibi ailelerle buluşturulmuştur (Bolu Belediyesi, 2020). İhtiyaç sahibi ailelerin çocukları sünnet ettirilmiş, sünnet kıyafeti ve hediyeler verilmiştir (Bartın Belediyesi, 2017-2019; Bolu Belediyesi, 2017- 2021; Zonguldak Belediyesi, 2019). Bartın Belediyesine başvuran asker ailelerine “asker ailesi yardımı” yapılmıştır (2017-2021). Pandemi döneminde de zor durumda olan ailelere yardımlarla bulunulmuştur (Bolu Belediyesi, 2020).

Düşük gelirli ve muhtaç ailelerin tespiti için çalışmalar yapılmıştır (Zonguldak Belediyesi, 2020; Kastamonu Belediyesi, 2018; Düzce Belediyesi, 2018; Bolu Belediyesi, 2019, 2020). Zonguldak Belediyesi (2019) tarafından dezavantajlı grupların belirlenmesine yönelik mevcut durum haritası, Bolu Belediyesi (2021) tarafından “Kentın Dijital Yoksulluk Haritası” çıkarılarak haksız yardımın önüne geçmek ve ihtiyacı olup yardım alamayan vatandaşlara yardımları ulaştırmak amaçlanmıştır.

2.4. Çocuk ve Gençlere Yönelik Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler

Tüm Batı Karadeniz belediyelerinde, çocuk oyun grubu, çocuk parkı kurulması, yenilenmesi, bakım ve onarım çalışmalarının yapılması, çocuk ve gençlere yönelik çeşitli eğitimler, kurslar, kültürel etkinlikler, geziler, sportif faaliyetler düzenlenmesi çocuk ve gençlere yönelik hizmetlerde temel faaliyetler olmuştur.

Bazı belediyeler tarafından çocukların giyim, okul kıyafeti, kışlık mont, kırtasiye, kitap, oyuncak vb. ihtiyaçları karşılanmıştır (Bartın Belediyesi, 2017-2021; Bolu Belediyesi, 2017-2021; Zonguldak Belediyesi, 2019-2021). Aşevinden öğrencilere sıcak yemek yardımı yapılmıştır (Bolu Belediyesi, 2018). Pandemi döneminde çocukların ve gençlerin uzaktan eğitimine destek olmak için tablet dağıtılmıştır (Kastamonu Belediyesi, 2020; Bolu Belediyesi, 2020). Ayrıca Covid-19 tedbirleri kapsamında öğrencilerin ateş ölçümleri yapılmıştır (Bolu Belediyesi, 2020).

Çocukların psikososyal gelişimlerinin desteklenmesi için belediyeler tarafından ücretsiz atölye çalışmaları, eğitimler, kurslar ve etkinlikler düzenlenmiştir. Düzce Belediyesi Çocuk Kulübü tarafından bateri, gitar, piyano, bağlama ve düşünme hataları (sınav kaygısı) atölyeleri (2020, 2021), bale kursu (2017), halk dansları, ritim, piyano, tiyatro, robotik kodlama kursları (Bartın Belediyesi, 2017- 2021), resim sanat eğitimi (Bolu Belediyesi, 2018), siber zorbalık eğitimi (Düzce Belediyesi, 2021) verilmiştir. Sinop Belediyesi (2017-2021) bünyesinde Türk Sanat Müziği, Batı Müziği, Drama kursları verilmiştir. Bolu Belediyesi “Sosyal Etkinlik Merkezinde” ekonomik durumu iyi olmayan, evde çalışma fırsatı olmayan, annesi ve babası çalışan çocukların okul derslerine destek olunması, grup çalışmasının aşılması ve sosyalleşmelerinin sağlanması için çeşitli kurslar (ders tekrarları, el göz koordinasyon kursu, satranç vb.), çini, seramik, org vb. atölye çalışmaları (2017), değerler eğitimi, sorumluluk aşılama, oryantring eğitimleri, sinema saati, huzurevi ziyareti ve bisiklet turu etkinlikleri düzenlenmiştir (2019- 2021).

Belediyelerce çocuk ve gençlere yönelik çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Ücretsiz tiyatro gösterimleri (Düzce Belediyesi, 2017- 2021; Bolu Belediyesi, 2017- 2021; Zonguldak Belediyesi, 2019), sinema etkinlikleri (Düzce Belediyesi, 2018; 2020; Bolu Belediyesi, 2019; Kastamonu Belediyesi, 2021) düzenlenmiştir. Çocuk Korosu kurulmuş ve Çocuk Korosu tarafından gösteriler yapılmıştır (Bartın Belediyesi, 2017- 2021; Bolu Belediyesi, 2017; Sinop Belediyesi, 2017, 2018). Öğrencilerin tarih bilinçlerinin geliştirilmesi amacıyla çeşitli kültür gezileri (Bolu Belediyesi, 2017-2019) ve proje gezileri hazırlanmıştır (Bolu Belediyesi, 2018). Gençlere yönelik şiir, hikâye ve mektup yazma yarışmaları yapılmıştır (Kastamonu Belediyesi, 2020, 2021). 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nda ve 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramında kutlamalar ve çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir (Bartın Belediyesi, 2017- 2021; Bolu Belediyesi, 2017- 2021; Kastamonu Belediyesi, 2019- 2021; Sinop Belediyesi, 2017-2021; Zonguldak Belediyesi, 2019- 2021). Covid-19 pandemi dönemi nedeniyle gençlere ve çocuklara yönelik

sanatsal, kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenmesinde ve okullarda çeşitli kampanyaların gerçekleştirilmesinde sınırlamalara gidilmiştir (Kastamonu Belediyesi, 2020, 2021).

Bazı belediyeler tarafından okullarda çocuklara trafik eğitimleri (Bolu Belediyesi, 2018; Kastamonu Belediyesi, 2019, 2020), yangın ile ilgili temel eğitimler verilmiş, çocuklara itfaiye kuruluşu gezdirilmiş, itfaiye ile ilgili araç ve giysiler tanıtılmıştır (Bartın Belediyesi, 2017- 2021). Afetlerde yapılacak doğru davranışları ve temel afet bilincini çocuklara kazandırmak için Bolu Belediyesince (2018) “Sel” “Yangın” ve “Deprem” konulu kitaplar bastırılmıştır. Kitapların dağıtımı ve afet bilincini çocuklarda geliştirmek için “Geleneksel Afet Eğitim Programı” atölye çalışmaları düzenlenmiştir.

Gençlerin kötü alışkanlıklardan uzaklaşıp, spora yönlendirilmesi için belediyelerce spor faaliyetleri gerçekleştirilmiş, Gençlik ve Spor Kulüpleri kurulmuş, futbol, basketbol, briç-bezik, atletizm, tekvando, bilardo ve boks takımları oluşturulmuştur (Zonguldak Belediyesi, 2019; Kastamonu Belediyesi, 2017- 2021) “Gençlerimizle Eğitim ve Spor İçin El Ele” sloganlı projeye okullara spor malzemesi dağıtımı yapılmıştır (Kastamonu Belediyesi, 2018). “İlk Okulun İlk Sporum” projesi kapsamında Kastamonu belediyesi (2017) tarafından çocuklar arasında sporun gelişmesi ve çocukların uygun branşlara yönlendirilmesi adına çalışmalar yapılmıştır.

Çocuk ve gençlerde çevre bilincini geliştirmeye yönelik eğitim çalışmaları (Bolu Belediyesi, 2017, 2018) ve geri dönüşüm bilincinin oluşturulması amacıyla okullarda geri dönüşüm projeleri yapılmıştır (Bartın Belediyesi, 2021). Düzce Belediyesi (2017-2021) tarafından “İlköğretim, Ortaöğretim ve Liseler Arasında Geleneksel Ödüllü Atık Pil Toplama Yarışması” düzenlenmiştir.

Çocukların duyarlılıklarını artırmak amacıyla çocukların hayvanlarla vakit geçirmesine yönelik çeşitli etkinlikler belediyeler tarafından gerçekleştirilmiştir (Bartın Belediyesi, 2021; Bolu Belediyesi, 2017- 2021; Kastamonu Belediyesi, 2017, 2018).

Bolu belediyesi (2017) tarafından kadın ve erkek öğrenciler için birer yurt açılmıştır. Kastamonu Belediyesi (2017-2021) çocuklar için kreş ve gündüz bakımevi hizmetini sürdürmektedir

3. Sonuç ve Tartışma

Merkezi yönetimlerin sosyal hizmet politika ve stratejileri üretip uygulamalarının yanı sıra günümüzde yerel yönetimlerin de bu alandaki önemi tartışmasızdır (Kesgin, 2012:177). Her bölgenin coğrafi ve kültürel yapısındaki farklılıkları bölgesel ihtiyaçları da farklılaştırmakta, bazı bölgelerde daha az ihtiyaç duyulan bir hizmete bazı bölgelerde daha çok ihtiyaç olabilmektedir (Şimşek ve Altun, 2020). İnsan odaklı, eşitlikçi, kapsayıcı, sürdürülebilir, yerel kalkınmada halkın ortak ihtiyaçlarını ve sorunlarını en yakından bilen belediyelerin önemli rolü nedeniyle bu çalışmada, Batı Karadeniz il belediyelerinin yıllık faaliyet raporlarında yer alan dezavantajlı gruplara yönelik hizmetleri incelenmiş ve sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde bazı önerilere yer verilmiştir.

Batı Karadeniz il belediyelerinin dezavantajlı gruplara yönelik hizmetlerinde, yaşlılara yönelik bakım hizmetlerinin; engelli, kadın, çocuk ve ailelere yönelik gerçekleştirilen çeşitli kurs, eğitim ve sosyal etkinliklerinin öne çıktığı görülmektedir. Sosyal belediyecilik anlayışı, belediyelerin alt yapı ve üst yapı yatırımlarının yanında sosyal sorunların çözümünden de sorumlu olmalarını gerektirmektedir. Türkiye’de sosyal belediyecilik açısından en büyük değişim 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile gerçekleşmiştir. Söz konusu kanunlarla “dezavantajlı gruplar” belediyelerin hizmet sunumunda odak noktası haline gelmiştir (Güleç, 2014). Bu nedenle belediyelerin sosyal sorunların çözümüne yönelik daha kapsayıcı hizmetler yürütmesi gerekir.

Yaşlılar, 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre belediyenin, hizmet sunumunda öncelik gözetmesi ve uygun yöntemler kullanarak yerinde müdahaleler geliştirmesi beklenen dezavantajlı gruplardandır (md. 38 ve md.14). Yerel yönetimlere verilen özerklik ve yükümlülüklerin artması, yaşlı nüfusun çoğalması ve yaşam süresinin giderek uzaması (Sezer Doğan ve Artan, 2019)

belediyelerde yaşlılara yönelik hizmetlerin ön plana çıkmasını gerektirmiştir (Ekiyor ve Artıkbaev, 2018: 754). Belediyeler, yaşlılara yönelik politikalar üretmek, sağlık ve bakım hizmetleri geliştirmek, sosyal yardım ve ulaşım hizmetleri, sosyal ve kültürel hizmetler sunmaktadır (Tınar, 2019:21). Türkiye’de toplam nüfus içinde yaşlı nüfus oranı giderek artmaktadır. TÜİK (2022) istatistiklerine göre Türkiye’de yaşlı nüfus oranı %9,7’ye yükselmiştir. Sinop %20, 1 oranıyla Türkiye’de yaşlı nüfus oranının en yüksek olduğu şehirdir. Kastamonu, Bartın, Karabük, Bolu, Zonguldak yaşlı oranlarının yüksek olduğu iller arasındadır. TÜİK (2022) tarafından yayımlanan “2025 yılı illere göre yaşlı nüfus oranı istatistiklerinde” Batı Karadeniz Bölgesi illerinden Sinop, Kastamonu, Bartın, Zonguldak, Karabük ve Bolu’da yaşlı nüfus oranlarının yüksek olacağı öngörülmektedir. Bu durumda Batı Karadeniz bölgesinde yaşlılara yönelik hizmetlerin sürdürülebilir kalkınmada ayrı bir önemi olduğu açıkça görülmektedir.

Batı Karadeniz belediyelerinde yaşlılara yönelik evde bakım, aşevi ile sıcak yemek, sosyal etkinlikler ve psikososyal destek hizmetlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Sürdürülebilir kalkınma amaçları çerçevesinde belirlenen “Yoksul ve kırılgan kesimler için sosyal koruma sistemlerinin hayata geçirilmesi” (hedef 1.3) ve “Yetersiz beslenmenin tüm biçimlerinin ortadan kaldırılması” (hedef 2.2) hedefleri yaşlılara yönelik hizmet ve çalışmalara kaynak oluşturur niteliktedir. Batı Karadeniz Bölgesi illerinde yaşlı nüfus oranlarının önümüzdeki yıllarda da yüksek olacağı öngörüsünden yola çıkarak belediyelerde yaşlılara yönelik yeni politikalar üretilmesi, var olan politikaların geliştirilmesi, yaşlıların çok boyutlu (psikolojik, fizyolojik, sosyal, bilişsel, manevi) olarak ele alınması gerekir. Yaşlıları korumaya ve yaşlıların yaşam kalitelerini artırmaya yönelik hizmetler öncelikli olmalıdır.

Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırmasına (2010) göre, engelli bireylerin çoğu kaldırımların ve yolların engellilere uygun olmadığını düşünmektedir. Engelliler, sağlık ve bakım hizmetlerinin iyileştirilmesi, iş ve eğitim olanaklarının artırılması, fiziksel çevre ve ulaşım imkanlarında düzenlemeler yapılması konusunda kamu kurum ve kuruluşlarından beklentileri olduğunu belirtmektedir. Bu doğrultuda, şehirlerde yaşayan engellilerin mobilizasyon ve bağımsız hareket edebilmelerinin önündeki engellerin kaldırılmasında belediyelere önemli görevler düşmektedir. Engelliler için yaşadıkları mekanlar kimsenin desteğine gerek duymadan yaşamlarını devam ettirebildikleri fiziki yapıda olmalıdır. Çünkü böyle bir ortamın sağlanması engellilerin toplumda dışlanmadan, hatta “engelin” varlığı hissedilmeden özgürce yaşayabilecekleri anlamına gelmektedir. Bu duruma işaret eder şekilde sürdürülebilir kalkınma hedeflerinde (Hedef 11.2) engelli, yaşlı, çocuk, kadınların ihtiyaçlarına uygun yol güvenliği, toplu taşıma sisteminin geliştirilmesi, herkesin güvenli, uygun erişilebilir ulaşım sistemine erişim sağlamanın önemi vurgulanmıştır. Belediyelerin faaliyet raporlarında uyarıcı ve yönlendirici yüzey işaretlemeleri, yürüyüş bandı, engelli rampası, engelli otopark alanları gibi düzenlemelerin yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu hizmetlerin yeterliğini ve engelli kişilerin ihtiyaçlarını ne düzeyde karşıladığını faaliyet raporlarından tespit etmek mümkün olmamakla birlikte akıllı durak uygulaması ve ulaşım bilgilendirme sistemi gibi günümüz teknolojilerinden yararlanan hizmetlere yeteri kadar yer verilmediği anlaşılmaktadır.

Engellilerin istihdamları konusunda bazı belediyelerin çalışmalarının hiç bulunmadığı ya da yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. 2008 yılında taraf olunan Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme, engellilerin serbest çalışma, girişimcilik, kooperatif kurma ve kendi işini kurma konusundaki fırsatların geliştirileceği açıkça hüküm altına alınmıştır. Bu durumda belediyelerden de kendi işini kurmak isteyen engelli bireyleri teşvik edici politikalar geliştirmesi beklenmektedir. Engellilerin çalışma yaşamına katılmalarında belediyeler aktif rol almalı, engelli çalıştırma oranlarına uymalı, engellilerin kendi işlerini kurmalarına destek olmalı, belediyeye ait tezgâh ve büfelerin kiralanmasında engellilere öncelik vermelidir. Benzer şekilde engelli aileleri de desteklenmelidir. 5378 sayılı Engelliler Kanununun 9. Maddesinde, mesleki rehabilitasyon hizmetlerinin belediyeler tarafından da verilebileceği, belediyelerin halk eğitim ve çıraklık eğitim merkezleri ile iş birliği yapabileceği belirtilerek belediyelere görev ve sorumluluk yüklenmiştir. Gençler, engelliler dahil bütün kadın ve erkeklerin iş erişimlerinin sağlanmasını (Hedef 8.5) içeren

sürdürülebilir kalkınma hedefi de ulusal ve uluslararası mevzuata temel oluşturmaktadır. Batı Karadeniz belediyelerinin buna yönelik çeşitli eğitim ve projeler yapmış olduklarına ilişkin bilgiler faaliyet raporlarında yer almakla birlikte bu projelerin sürdürülebilirliği, kapsamı ve engelli istihdamı hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşılamamıştır.

Belediyelerin engelli danışma merkezleri kurmaları, bu merkezlerde sosyal çalışmacı, psikolog gibi meslek elemanlarının görev alması; engellilere yönelik hizmetlerin koordineli ve etkili bir şekilde sunulmasını sağlayacaktır. Örneğin, faaliyet raporlarında belediyelerin ortopedik engelliler için tekerlekli sandalye dağıttığı ancak görme engellilerin yürürken kullandıkları beyaz bastonu dağıtmayı ihmal ettikleri görülmektedir. Faaliyet raporlarından profesyonel meslek elemanlarının bulunduğu, sorunların ve hizmetlerin bütüncül bir bakış açısı ile ele alındığı merkezlere gereksinim olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, aynı ve nakdi yardımlarda olduğu gibi objektif kriterlerle ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesi, sosyal adalet, eşitlik ve hak temelli bir yaklaşım ile hizmetlerin yürütülmesi için sosyal çalışmacıların belediyelerde istihdam edilmesi oldukça önemli görünmektedir (Çoban Kaynak, 2017; Özmete ve Akgül Gök, 2015).

“Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar ile kız çocuklarını güçlendirmek” (Amaç 5) sürdürülebilir kalkınma için küresel amaçlardan biridir. Söz konusu amaca yönelik belirlenen hedefler; kadın ve kız çocuklarına yönelik her türlü istismarı kapsayan şiddetin ortadan kaldırılmasını (Hedef 5.2); kadınların ekonomik, sosyal ve siyasi hayatın karar verme süreçlerine katılımının sağlanmasını (Hedef 5.5) ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilerletilerek, kadın ve kız çocukların her düzeyde güçlenmeleri için yasal ve politik müdahalelerin güçlendirilmesini (Hedef 5.c) içermektedir. Tarihin her döneminde kadına yönelik şiddet farklı boyutlarda karşımıza çıkmıştır (Gözüm, 2019: 53). OECD, 2019 verilerine göre Türkiye %38 kadına şiddet oranı ile Avrupa ve OECD ülkeleri arasında kadına şiddetin en yüksek olduğu ülke durumundadır. 10 kadından 4’ü erkek şiddetine maruz kalmaktadır (Euronews, 2022). Kadına yönelik şiddetle mücadelede belediyelerin önemli araçlarından biri Kadın Konukevi/Sığınma evidir. Farklı şiddet türleri ve istismara uğramış kadınların korunduğu, psikososyal, hukuki, tıbbi ve ekonomik sorunlarının çözüldüğü, güçlendirildiği ve varsa çocuklarıyla birlikte ihtiyaçlarının karşılandığı, danışmanlık ve yönlendirme hizmetlerinin sunulduğu, konukevi süreci sonrası yaşamına dair hazırlıkların yapıldığı, geçici süre kalabilmelerine olanak sağlayan yatılı kadın hizmet kuruluşlarıdır (KKAİHY, 2013, md.3/i; Maybek, 2017: 176; Tekdere ve Polat, 2022: 689). 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre “Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100 binin üzerindeki belediyeler” kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Batı Karadeniz bölgesinde büyükşehir kapsamında belediye olmamakla birlikte nüfusu 100 bini geçen belediyeler bulunmaktadır. Ancak faaliyet raporlarında bir belediye dışında kadın konukevlerine ilişkin bilgiye yer verilmediği görülmüştür. Kadına yönelik şiddetle mücadelede kadın konukevlerinin açılması önemli olmakla birlikte tek başına yeterli değildir. Önleyici (toplumsal farkındalık yaratma ve bilinç yükseltme, zihniyet dönüştürme faaliyetleri ve caydırıcı uygulamalar), destekleyici ve güçlendirici (danışmanlık, ekonomik destek, güçlendirme faaliyetleri ve sosyopolitik uygulamalar) hizmet ve uygulamaların hayata geçirilmesi gerekmektedir (Koyuncu Lorasdağı ve Sumbas, 2015:8). Kadına yönelik şiddet konusunda Batı Karadeniz belediyeleri tarafından seminer, konferans, film gösterimi, panel ve söyleşiler düzenlendiği ve farkındalık çalışmaları yapıldığı görülmektedir. Ancak sürdürülebilir kalkınma amaç ve hedefleri göz önünde bulundurulduğunda istihdam sağlama, meslek edindirme gibi kadını destekleyen faaliyetlere daha fazla yer verilmesi gerekir. Yerelde kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin politika ve stratejilerin belirlenmesinde, önleyici, koruyucu, destekleyici ve güçlendirici hizmet ve uygulamaların geliştirilmesinde belediyelere önemli görev ve sorumluluklar düştüğü açıktır.

Sürdürülebilir kalkınma için küresel amaçlarda şiddetin her yerde azaltılması (Hedef 16.1), çocukların istismar, sömürü, çocuk ticareti ve şiddetten korunması (Hedef 16.2) ve uyuşturucu madde ve alkol bağımlılığının tespit, önleme ve tedavisinin güçlendirilmesi (Hedef 3.5.) hedeflenmiştir. Bazı belediyelerin çocuk ihmal ve istismarına yönelik farkındalık etkinlikleri, gençlerde uyuşturucu ve madde bağımlılığına dikkat çeken eğitimler ve projeler gerçekleştirdiği, çeşitli eğitimler, kurslar,

kültürel ve sportif etkinlikler düzenlediği görülmektedir. Ücretsiz ve ulaşılabilir bu tür etkinlikler, çocuk ve gençlerin psikososyal gelişimine olumlu katkılar sağlayacaktır.

Çocuk dostu çevrelerin oluşmasında sadece çocuk park ve oyun alanları gibi eğlenceli alanların oluşturulması yeterli değildir. Çocukların da istek ve görüşlerinin alındığı, aktif olarak karar verme süreçlerine katıldıkları bir belediyecilik anlayışı olmalıdır (Severcan, 2015). Gündem 21'in 25. Bölümü'nde, "Dünyanın her yerindeki gençlerin, kendilerini ilgilendiren alanlarda karar verme süreçlerine, bugünkü yaşamlarını etkilediği ve gelecekleri için de uzantıları olacağı için, her düzeyde katılmalarının sağlanması, zorunluluktur" ifadesi yer almaktadır. Çocukların kendilerini etkileyen kararlarda katılımlarının sağlanması amacıyla yerel yönetimlerde çocuk meclisleri oluşturulmaya başlanmıştır. Çocuk hakları algısının geliştirilmesi açısından da çocuk meclislerinin önemli bir yeri vardır (Işıkcı, 2019). Faaliyet raporlarında bu konuya yer verilmemiş olup çocuk meclislerin oluşması ve çocukların katılımının sağlanmasında Batı Karadeniz il belediyeleri tarafından atılması gereken önemli adımlar olduğu düşünülmektedir.

Covid-19 pandemi döneminde bazı belediyelerin yaşlıların ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hizmetleri olmuştur. Dezavantajlı gruplar pandemiden en çok etkilenen kesim olmuştur. Bununla birlikte, geniş boyutta yaşanan böyle bir salgın sonrası, yeni dezavantajlı grupların oluşacağı ihtimalinin yüksek olduğu unutulmamalıdır. Salgın sonrası işsiz kalan, ekonomik ve sosyal yaşamında zorluklar yaşayan gruplar ihmal edilmemelidir (Birinci ve Bulut, 2020). Faaliyet raporlarında bazı belediyelerin hizmetlerinde pandemi nedeniyle savunmasız kalan toplumsal kesimlere öncelik verdiği görülürken bazılarının ise pandemi nedeniyle kendi hizmetlerinde sınırlamalara gittiği görülmüştür. Bu durum salgın hastalıklar, afet ve acil durumlara yönelik belediyelerin hazırlıklı olması, risk değerlendirmesi, etki analizi ve ihtiyaç analizi, müdahale ve iyileştirme çalışmalarını planlamasının önemini ortaya koymaktadır.

Her bölgenin fiziki, sosyal ve kültürel yapısındaki farklılıklar, bölgesel ihtiyaçların farklılaştırmasına neden olur. Yereldeki sorunlara ve ihtiyaçlara hakim olan belediyelerin hizmetleri, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına önemli katkı sağlayacaktır. Belediyeler sosyal sorunların çözümünde önemli paydaşlardır. Bu nedenle başta sosyal hizmet il müdürlükleri olmak üzere bölgedeki ilgili kamu kuruluşları, sivil toplum ve özel kuruluşların belediyeler ile iş birliği içerisinde hareket etmesi gerekir. Psikososyal danışmanlık ve ekonomik destek hizmetleri, hak savunuculuğu, eğitim, rehabilitasyon hizmetleri belediyeler ve diğer ilgili kuruluşlar ile koordinasyon ve iş birliği içerisinde yürütülmelidir. Bu iş birliği özellikle dezavantajlı gruplara yönelik hizmetlerin daha verimli ve işlevsel olmasını sağlayacaktır. Katılımcı demokrasi anlayışı içinde, dezavantajlı gruplar başta olmak üzere, topluma yönelik hizmetlerin ve faaliyetlerin eşit ve herkesi kapsayacak bir şekilde planlanması ve sunulması sürdürülebilir kalkınma için bir zorunluluktur.

Kaynakça

- Arar, A. A. (2002). "Yerel Gündem 21". Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, T. C Dışişleri Bakanlığı, 6, Ağustos. <https://www.mfa.gov.tr/yerel-gundem-21.tr.mfa>. Erişim Tarihi: 01.09.2022.
- Arslan, E. (2019). Yerel Yönetimlerin Gelişim Süreci ve Düşünsel Temelleri Üzerine Bir Değerlendirme. (Ed. Ö. Sezer ve H. Çavuşoğlu), *Kamu ve İşletme Yönetiminde Yeni Perspektifler* içinde Ankara: İksad Publications, 109-143.
- Atakara, C. (2017). *Sürdürülebilir Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü: KKTC-Yeniboğaziçi Cittaslow (Sakin Şehir) Örneği*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Aydın Özgür, E. (2022). BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Çerçevesinde, Edirne Belediyesi ve Edirne İl Özel İdaresi 2015-2019 ve 2020-2024 Stratejik Planlarının Değerlendirilmesi. *Kalite ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 2(2), 127-162.
- Bartın Belediyesi (2017). Bartın Belediyesi 2017 Faaliyet Raporu. https://bartin.bel.tr/dosyalar/2017/08/2017_faaliyet_raporu.pdf. Erişim Tarihi: 01.10.2022.

- Bartın Belediyesi (2018). Bartın Belediyesi 2018 Faaliyet Raporu. https://bartin.bel.tr/dosyalar/2019/04/2018_faaliyet_raporu.pdf. Erişim Tarihi: 01.10.2022.
- Bartın Belediyesi (2019). Bartın Belediyesi 2019 Faaliyet Raporu. <https://bartin.bel.tr/dosyalar/2020/06/2019YIFaaliyetRaporu9mb.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022.
- Bartın Belediyesi (2020). Bartın Belediyesi 2020 Faaliyet Raporu. https://bartin.bel.tr/uploads/f2f740da-3199-4ba7-9dcd-31c3c644e49e_BARTIN%20BELED%20C4%B0YES%20C4%B0%202020%20YILI%20FAAL%20C4%B0YET%20RAPORU.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022.
- Bartın Belediyesi (2021). Bartın Belediyesi 2021 Faaliyet Raporu. https://bartin.bel.tr/uploads/f5c7f128-0ecb-4b0f-b779-6cfd81965753_BARTIN%20BELED%20C4%B0YES%20C4%B0%202021%20YILI%20FAAL%20C4%B0YET%20RAPORU.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022.
- Bilgin, M. (2002). Yerel Yönetimlerin Bölgesel Kalkınmadaki Etkinliği: Göller Bölgesi Uygulaması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 313-330.
- Birinci, M. ve Bulut, T. (2020). Covid-19'un Sosyo-Ekonomik Yönden Dezavantajlı Gruplar Üzerindeki Etkileri: Sosyal Hizmet Bakış Açısından Bir Değerlendirme. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 4(1), 62-68.
- BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (2008). https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020100834bm_48.pdf. Erişim Tarihi: 04.10.2022
- BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (2022). UNDP Türkiye. <https://www.kureselamaclar.org/> Erişim Tarihi: 04.10.2022.
- Bolu Belediyesi (2017). Bolu Belediyesi Faaliyet Raporu 2017. <https://www.bolu.bel.tr/EKitap/FaaliyetRaporu-2017/FaaliyetRaporu-2017.html> Erişim Tarihi:01.10.2022.
- Bolu Belediyesi (2018). Bolu Belediyesi Faaliyet Raporu 2018. <https://www.bolu.bel.tr/EKitap/FaaliyetRaporu-2018/FaaliyetRaporu-2018.html> Erişim Tarihi:01.10.2022.
- Bolu Belediyesi (2019). Bolu Belediyesi Faaliyet Raporu 2019. <https://www.bolu.bel.tr/EKitap/FaaliyetRaporu-2019/FaaliyetRaporu-2019.html> Erişim Tarihi:01.10.2022.
- Bolu Belediyesi (2020). Bolu Belediyesi Faaliyet Raporu 2020. <https://www.bolu.bel.tr/EKitap/FaaliyetRaporu-2020/FaaliyetRaporu-2020.html> Erişim Tarihi:01.10.2022.
- Bolu Belediyesi (2021). Bolu Belediyesi Faaliyet Raporu 2021. <https://www.bolu.bel.tr/EKitap/FaaliyetRaporu-2021/FaaliyetRaporu-2021.html> Erişim Tarihi:01.10.2022.
- Collin, P. H. (2011). *Dictionary of Environment and Ecology: Over 9,000 Terms Clearly Defined. (5th Edition)*. Bloomsbury: London.
- Çelik Efşan, N. ve Yılmaz, V. (2021). Yerel Yönetim Birimi Olarak Belediyelerin Kentlerin Yerel Kalkınmasındaki Etkilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, 6(1), 96-113.
- Çoban Kaynak, R. (2017). Sosyal Adalet, Eşitlik ve Sosyal Hizmet. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(4), 252-260.
- Çöpoğlu, M. (2014). Sosyal Belediyecilik ve Sorunları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 223-247.
- Dünya Engellilik Raporu (2011). Dünya Sağlık Örgütü Yönetici Özeti. <https://www.engellilerkonfederasyonu.org.tr/wp-content/uploads/2020/04/D%C3%BCnya-Engellilik-Raporu-2011.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022

- Düzce Belediyesi (2017). 2017 Düzce Belediyesi Faaliyet Raporu. https://duzce.bel.tr/zl_site/dosya/icerik/8873/3696-2017-faaliyet-raporu.pdf Erişim Tarihi:
- Düzce Belediyesi (2018). 2018 Düzce Belediyesi Faaliyet Raporu. https://duzce.bel.tr/zl_site/dosya/icerik/8873/3703-2018-faaliyet-raporu.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Düzce Belediyesi (2019). 2019 Düzce Belediyesi Faaliyet Raporu. https://duzce.bel.tr/zl_site/dosya/icerik/8873/2416-2019-faaliyet-raporu.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Düzce Belediyesi (2020). 2020 Düzce Belediyesi Faaliyet Raporu. https://duzce.bel.tr/zl_site/dosya/icerik/8873/3685-2020-faaliyet-raporucompressed-2.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Düzce Belediyesi (2021). 2021 Düzce Belediyesi Faaliyet Raporu. https://duzce.bel.tr/zl_site/dosya/icerik/8873/7213-duzce-belediyesi-2021-yili-faaliyet-raporu.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Ekiyor, A. ve Artıkbaev, K. (2018). Yaşlı Bakım Hizmetlerinde Hizmet Kalitesi: Kastamonu Belediyesi Örneği. *International Journal of Academic Value Studies*, 4(21), 754-764.
- Emrealp, S. (1998). Yerel Gündem 21. *Öneri Dergisi*, 2(10), 27-28.
- Emrealp, S. (2005). *Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı*. (2. Baskı), İstanbul: Iula-Emme (UCLG-MEWA) Yayını.
- Eren, V. ve Yılmaz, V. (2018). Büyükşehir Belediye Yönetiminde Karar Alma Sürecinde Etkinlik ve Verimlilik Problemi: Hatay Örneği. *International Journal of Academic Value Studies*, 4(19), 518-533.
- Euronews (2022, 31 Mart). Erkeklerden fiziksel veya cinsel şiddet gören kadınların oranı: Avrupa ve OECD'nin lideri Türkiye. <https://tr.euronews.com/2022/03/31/erkeklerden-fiziksel-veya-cinsel-siddet-goren-kad-nlar-n-oran-avrupa-ve-oecd-nin-lideri-tu>. Erişim Tarihi: 07.12.2022.
- Es, M. ve Mentеше, B. (2018). Yerel Yönetimlerde Dezavantajlı Gruplara Yönelik Uygulanan Sosyal Politikalar: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(19), 525- 551. doi:10.31199/hakisderg.403146
- EYHGM (Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü) (2021). Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni Temmuz 2021. https://www.aile.gov.tr/media/88684/eyhgm_istatistik_bulteni_temmuz2021.pdf. Erişim Tarihi: 01.10.2022.
- Göymen, K. (2004). *Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediyeler*. Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü, Uluslararası Sempozyum Kitabı içinde, Pendik Belediyesi Kültür Yayınları, No: 21.
- Gözüm, A. (2019). *Kadın Konuğevinde Kalan Eşinden Şiddet Görmüş Kadınların Boşanma Sonrası Beklentileri*. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Güleç, Y. (2014). Türkiye'de Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasında Yerel Yönetimlerin Önemi ve İşlevi Bağcılar Engelliler Sarayı Örneği. *The Journal of Academic Social Sciences*, 2, 486-500.
- Hamedani, A. Z. (2014). *Methodology and Statistical Analysis of Sustainable Transportation Criteria for Certification Systems*. Wuppertal Bergische Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- İpek, F. (2021). *Sürdürülebilir Yerel Kalkınma Bağlamında Sakin Şehir (Cittaslow) Yaklaşımının Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Etkileri: Şavşat İlçesi Örneği*. Artvin Çoruh Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- İşıkcı, Y. M. (2019). Çocuk Haklarının Geliştirilmesinde Çocuk Katılım Mekanizmalarının Etkinliği Üzerine Bir Örnek Olay İncelemesi: Ankara Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi Çalışmaları. *İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 457-482.
- Kadın Konuğevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik (KKAIHY) (2013). <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=17002&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTertip=5>. Erişim Tarihi: 07.12.2022.

- Karabıçak, M. ve Özdemir, M. B. (2015). Sürdürülebilir Kalkınmanın Kavramsal Temelleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 6(13), 44-49.
- Karabük Belediyesi (2017). 2017 Yılı Faaliyet Raporu. <https://www.karabuk.bel.tr/faaliyet-raporlari.asp> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Karabük Belediyesi (2018). 2018 Yılı Faaliyet Raporu. <https://www.karabuk.bel.tr/faaliyet-raporlari.asp> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Karabük Belediyesi (2019). 2019 Yılı Faaliyet Raporu. <https://www.karabuk.bel.tr/images/faaliyetraporlari/01012019-31122019-faaliyetraporu.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Karabük Belediyesi (2020). 2020 Yılı Faaliyet Raporu. <https://www.karabuk.bel.tr/images/faaliyetraporlari/01012020-31122020-faaliyetraporu.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Karabük Belediyesi (2021). 2021 Yılı Faaliyet Raporu. <https://www.karabuk.bel.tr/images/faaliyetraporlari/01012021-31122021-faaliyetraporu.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Kastamonu Belediyesi (2017). 2017 Faaliyet Raporu. Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Kastamonu Belediyesi (2018). 2018 Kastamonu Belediyesi Faaliyet Raporu. <http://kastamonu.bel.tr/Faaliyet%20Raporu/2018.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Kastamonu Belediyesi (2019). Kastamonu Belediyesi 2019 Faaliyet Raporu. https://www.kastamonu.bel.tr/v2/wp-content/uploads/2020/07/Kastamonu-Belediyesi-2019-y%C4%B1%C4%B1-Faaliyet-Raporu_compressed.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Kastamonu Belediyesi (2020). Kastamonu Belediyesi 2020 Faaliyet Raporu. <http://kastamonu.bel.tr/Faaliyet%20Raporu/2020.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Kastamonu Belediyesi (2021). Kastamonu Belediyesi 2021 Faaliyet Raporu. <https://www.kastamonu.bel.tr/v2/wp-content/uploads/2022/04/2021-Faaliyet-Raporu.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Kaya, T. (2017). *Türkiye’de Belediyelerin Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Sorumluluğu: Muratpaşa ve Kepez Belediyeleri Örneği*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Keleş, S. (2008). *Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği*. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kesgin, B. (2012). *Kamu Sorumluluğunda Sosyal Hizmet*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Lorasdağı, B. K., & Sumbas, A. (2015). Türkiye’de Yerel Siyaseti Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Üzerinden Düşünmek: Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Belediyeler. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 24(2), 1-26.
- Maruf, M. ve Ayçin, E. (2020). Evaluation Of The Livability Levels Of Metropolitan Cities By Dematel-Based Analytic Network Process (Danp) And Mairca Methods. *Int. J. Eurasia Soc. Sci*, 11(40), 417-432.
- Maybek, S. D. (2017). Şiddet Mağduru Kadınların Sığınmaevii Sonrası Deneyimleri. *Sosyoloji Konferansları*, 55, 153.
- Özmete, E. ve Gök, F. A. (2015). Sürdürülebilir Kalkınma İçin Sosyal İnovasyon ve Sosyal Hizmet İlişkisinin Değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 26(2), 127-143.
- Özürülülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması (2010). T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. <https://www.aile.gov.tr/media/5602/ozurlulerin-sorun-ve-beklentileri-arastirmasi-2010.pdf> Erişim Tarihi: 07.12.2022.
- Pektaş, E. K. (2010). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(1), 4-22.

- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256.
- Severcan, Y. C. (2015). Çocukların Gözünden Çocuk Dostu Yer Kavramı Ve Yaşanılan Çevrelerin Değerlendirilmesi: İstanbul Örneği. *İdealkent*, 6(17), 140-181.
- Sezer Doğan, A. ve Artan, T. (2019). İstanbul İlçe Belediyelerinde Görev Yapan Müdürlerin Yaşlı Farkındalığı Üzerine Karma Desenli Bir Araştırma. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 3(2), 120-146.
- Sinop Belediyesi (2017). Sinop Belediyesi 2017 Yılı Faaliyet Raporu. https://dosya.sinop.bel.tr/dosyaarsivi/faaliyet_2017.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Sinop Belediyesi (2018). Sinop Belediyesi 2018 Yılı Faaliyet Raporu. https://dosya.sinop.bel.tr/dosyaarsivi/faaliyet_2018.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Sinop Belediyesi (2019). Sinop Belediyesi 2019 Yılı Faaliyet Raporu. https://dosya.sinop.bel.tr/dosyaarsivi/Sinop_Belediyesi_-_2019_YYIY_Faaliyet_Raporu.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Sinop Belediyesi (2020). Sinop Belediyesi 2020 Yılı Faaliyet Raporu. https://dosya.sinop.bel.tr/dosyaarsivi/Sinop_Belediyesi_-_2020_YYIY_Faaliyet_Raporu_DuzenlenmiY.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Sinop Belediyesi (2021). Sinop Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu. https://dosya.sinop.bel.tr/dosyaarsivi/Sinop_Belediyesi_-_2021_FAALYYET_RAPORU.pdf Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Şimşek, G. ve Altun, F. (2020). Sosyal Belediyecilikte Sosyal Hizmetlerin Ve Sosyal Girişimci Faaliyetlerin Rolü. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 4(1), 55-61.
- Şengüler, M. (2022). *İstanbul'daki Belediyelerin Evde Bakım Hizmetlerinin Sosyal Hizmet Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/İstanbul.
- Tabak, H. A. C. (2019). *Sakin Şehir Uygulamasının Yerel Ekonomik Kalkınma Üzerine Etkisi: Seferihisar Örneği*. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Tekdere, M. ve Polat, T. (2022). Kadına Şiddetle Mücadelede Kadın Konukevi Hizmeti ve Belediyeler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 683-701.
- Tınar, Y. (2019). Yerel Yönetimlerce Yoksul, Yaşlı ve Engellilere Sunulan Sosyal Destek Hizmetleri'ne Bir Bakış: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 3(1), 15-27.
- TÜİK (2022, Mart 18). İstatistiklerle Yaşlılar, 2021. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2021-45636>. Erişim Tarihi: 01.10.2022.
- UN (United Nation) (1987) Report of the World Commission on Environment and Development Our Common Future. Our Common Future; Brundtland Report 1987 (netzwerk-n.org). Erişim Tarihi: 26.08.2022.
- UNICEF (United Nations International Children's Emergency Fund) (2016, Şubat 2). UNICEF: Daha Çok Sayıda Çocuk ve Kadın Avrupa'da Güvenlik Arıyor. <https://www.unicef.org/turkiye/bas%C4%B1n-b%C3%BCltenleri/unicef-daha-%C3%A7ok-say%C4%B1da-%C3%A7ocuk-ve-kad%C4%B1n-avrupada-g%C3%BCvenlik-ar%C4%B1yor>. Erişim Tarihi: 01.10.2022.
- Ünver, Ü. (2019). *Yerel Yönetimlerin Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Uygulamaları Uşak Belediyesi Örneği*. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Wach, E., Ward R., ve Jacimovic, R. (2013, Ağustos). IDS Practice Paper In Brief, Learning about Qualitative Document Analysis. <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/2989/PP%20InBrief%2013%20QDA%20FINAL2.pdf?sequence=4>. Erişim Tarihi: 05.09.2022.
- Yıldırım Aykurt, A. (2020). 21. Yüzyıl'da Sosyal Sorunlar ve Dezavantajlı Gruplar. *Journal of Awareness*, 5(3), 427-448.

- Yıldırım, A. ve Simsek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (11 Baskı)*. Ankara: Seçkin.
- Zengin, E., Başkurt, M. ve Es, M. (2014). Yerel Yönetimler ve Yerel Kalkınma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 95-124.
- Zonguldak Belediyesi (2019). Faaliyet Raporu 2019. <https://www.zonguldak.bel.tr/images/ZonguldakBelediyesi2019yI FaaliyetRaporu.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Zonguldak Belediyesi (2020). Zonguldak Belediyesi Faaliyet Raporu 2019. <https://www.zonguldak.bel.tr/images/2020MaliYIFaaliyetRaporu.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- Zonguldak Belediyesi (2021). Zonguldak Belediyesi Faaliyet Raporu 2021. <https://www.zonguldak.bel.tr/images/ZonguldakBelediyesi2021yI FaaliyetRaporu.pdf> Erişim Tarihi: 01.10.2022
- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5018.pdf>. Erişim Tarihi: 04.09.2022.
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>. Erişim Tarihi: 07.12.2022
- 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5378.pdf>. Erişim Tarihi: 04.10.2022
- 5393 sayılı Belediye Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf>. Erişim Tarihi: 04.09.2022.